

Експертний висновок
до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих
актів щодо вдосконалення санкційної політики та підвищення
ефективності управління державним, комунальним майном та
арештованими активами»
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вдосконалення санкційної політики та підвищення ефективності управління державним, комунальним майном та арештованими активами (далі – законопроект), (реєстраційний № 8311 від 27.12.2022), внесений народним депутатом України Мовчаном О. В. та іншими.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом вносяться зміни до низки кодексів України — Господарського, Цивільного, Земельного та Кодексу адміністративного судочинства, а також низки законів, серед яких, зокрема, закони України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» та «Про санкції», спрямовані на забезпечення ефективного використання наявних у держави та громад ресурсів для забезпечення потреб, спричинених війною, через вдосконалення санкційної політики та підвищення ефективності управління державним, комунальним майном та арештованими активами.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація положень законопроекту може вплинути на показники доходної частини державного бюджету в частині її збільшення.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Оцінити вплив запропонованих норм на показники бюджету неможливо через відсутність необхідних для розрахунку даних.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Згідно із пояснювальною запискою прийняття законопроекту не потребуватиме додаткових видатків із Державного бюджету України.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

До законопроекту всупереч статті 27 Бюджетного кодексу України не надані фінансово-економічні обґрунтування з відповідними розрахунками.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Абзацом четвертим підпункту 8 пункту 2 розділу I законопроекту пропонується абзац перший частини другої статті 21 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі – Закон)



ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B040000009E0E2F00448AA100](#)

Підписувач Драганчук Юрій Олегович

Дійсний з 16.03.2022 15:14:12 по 16.03.2024 15:14:12

Міністерство фінансів України



14020-16/1-3/1344 від 16.01.2023

викласти в новій редакції, відповідно до якої передбачається, що вартість активів (стартова ціна - для цілей їх реалізації), зазначених у частині першій цієї статті, прийнятих Національним агентством в управління, визначається на рівні балансової вартості таких активів. У разі відсутності балансової вартості активів така вартість встановлюється за результатами оцінки, яка здійснюється визначеними за результатами конкурсу суб'єктами оціночної діяльності у порядку, встановленому законодавством про державні (публічні) закупівлі.

При цьому на практиці балансова вартість активів часто є значно низькою, зокрема, об'єктів основних засобів, строк експлуатації яких завершився, але які продовжують використовуватись. Тому частину другу статті 21 Закону доцільно залишити в чинній редакції, оскільки реалізація активів за балансовою вартістю може призвести до зниження доходів від їх реалізації.

Крім того підпунктом 8 пункту 2 розділу I законопроекту пропонується внести зміни до статті 21 Закону щодо доповнення частини п'ятої цієї статті нормами, які передбачають, що покупцями активів не можуть бути:

держава, визнана Верховною Радою України державою-агресором, а також юридичні особи, в яких така держава має участь, і особи, які перебувають під контролем таких юридичних осіб;

юридичні особи, бенефіціарні власники 10 і більше відсотків акцій (часток) яких є резидентом держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором. Зазначене положення не застосовується до юридичних осіб, акції яких допущені до торгівлі іноземними фондовими біржами за переліком Кабінету Міністрів України, крім юридичних осіб, які є резидентами держави-агресора;

фізичні особи – громадяни та/або резиденти держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором;

особи щодо яких прийнято рішення про стягнення активів таких осіб в дохід держави у відповідності до положень Закону України «Про санкції», а також пов'язані з ними особи;

юридичні особи, які зареєстровані в офшорних зонах (згідно з переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України) з непрозорою структурою власності (бенефіціарні власники яких не розкриті на 100 відсотків), а також юридичні особи, які походять з держави-агресора (згідно з абзацами шостим та сьомим цієї частини статті Закону);

юридичні особи, зареєстровані згідно із законодавством держав, включених FATF до списку держав, що не співпрацюють у сфері протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, а також юридичні особи, 50 і більше відсотків статутного капіталу яких належать прямо або опосередковано таким особам;

юридичні особи, інформація про бенефіціарних власників яких не розкрита в порушення вимог Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»;

особи, включені до Реєстру осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів), відповідно до Закону України «Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом

осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)»;

особи, що були визнані переможцями та відмовились від підписання протоколу про проведення торгів (аукціону), не сплатили ціну продажу актива у строк, встановлений законодавством щодо того самого актива у попередніх аукціонах.

При цьому до зазначеного переліку не включено юридичних осіб – резидентів російської федерації.

Водночас нормами Закону України від 06.12.2019 № 361-ІХ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон № 361) визначено поняття кінцевий бенефіціарний власник – будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція. Кінцевим бенефіціарним власником для юридичних осіб є будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння).

Ознакою здійснення прямого вирішального впливу на діяльність є безпосереднє володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи.

Ознаками здійснення непрямого вирішального впливу на діяльність є принаймні володіння фізичною особою часткою у розмірі не менше 25 відсотків статутного (складеного) капіталу або прав голосу юридичної особи через пов'язаних фізичних чи юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення, чи здійснення вирішального впливу шляхом реалізації права контролю, володіння, користування або розпорядження всіма активами чи їх часткою, права отримання доходів від діяльності юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування органів управління, а також вчинення правочинів, які дають можливість визначати основні умови господарської діяльності юридичної особи, або діяльності трасту або іншого подібного правового утворення, приймати обов'язкові до виконання рішення, що мають вирішальний вплив на діяльність юридичної особи, трасту або іншого подібного правового утворення, незалежно від формального володіння.

Також слід зазначити, що 19.11.2022 набрав чинності Закон України від 04.11.2022 № 2736-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту фінансової системи України від дій держави, що здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства України до окремих стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) і вимог Директиви ЄС 2018/843» (далі – Закон № 2736), положення якого спрямовані на забезпечення захисту економічних та внутрішніх інтересів національної безпеки України, територіальної цілісності, а саме захисту фінансової системи України від загроз, що виникають внаслідок агресії російської федерації в Україні.

Норми Закону № 2736 використовують термінологію «держава, що здійснює збройну агресію проти України», при цьому термін «збройна агресія»

в цьому Законі вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про оборону України».

Згідно з положеннями Закону України від 06.12.1991 № 1932-ХІІ «Про оборону України» збройною агресією проти України вважається будь-яка з таких дій, зокрема, дії іншої держави (держав), яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження третьюї держави, використовувалася цією третьою державою (державами) для вчинення дій, зазначених в абзацах п'ятому – восьмому цієї статті.

Тобто термін «збройна агресія», окрім російської федерації, поширюється також на республіку білорусь, оскільки білорусь дозволяє, щоб її територія використовувалася росією для вчинення збройної агресії проти України.

Враховуючи зазначене, та з метою недопущення продажу активів особам, які підтримують (фінансують) збройну агресії проти України, положення абзаців вісімнадцять – двадцять підпункту 8 пункту 2 розділу I законопроекту доцільно викласти у такій редакції:

«держава, що здійснює збройну агресію проти України в розумінні Закону України «Про оборону України»;

фізичні особи, які є резидентами держави, що здійснює збройну агресію проти України;

юридичні особи, які є резидентами держави, що здійснює збройну агресію проти України;

юридичні особи, у яких кінцевими бенефіціарними власниками є громадяни держави, що здійснює збройну агресію проти України, та/або особи, місцем постійного проживання (перебування, реєстрації) яких є держава, що здійснює збройну агресію проти України;

юридичні особи, у яких засновник (учасник, акціонер) або власник прямо чи опосередковано через інші юридичні особи (трасти, інші подібні правові утворення) є держава, що здійснює збройну агресію проти України».

Також до вказаного переліку осіб, які не можуть бути покупцями активів включено «юридичні особи, зареєстровані згідно із законодавством держав, включених FATF до списку держав, що не співпрацюють у сфері протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, а також юридичні особи, 50 і більше відсотків статутного капіталу яких належать прямо або опосередковано таким особам».

Слід зазначити, що законом, який визначає правовий механізм запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення є Закон № 361.

Нормами Закону № 361 визначено поняття Перелік держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, який формується в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України на основі висновків міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або

фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, та оприлюднюється на офіційному веб-сайті спеціально уповноваженого органу.

Тому положення абзацу двадцять третього підпункту 8 пункту 2 розділу I законопроекту доцільно викласти у такій редакції:

«юридичні особи, зареєстровані згідно із законодавством держав, включених Переліку держав (юрисдикцій), що не виконують чи неналежним чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, а також юридичні особи, 50 і більше відсотків статутного капіталу яких належать прямо або опосередковано таким особам».

Також до вказаного переліку осіб, які не можуть бути покупцями активів включено «юридичні особи, інформація про бенефіціарних власників яких не розкрита в порушення вимог Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

Слід зазначити, що 29.12.2022 набрав чинності Закон України від 06.09.2022 № 2571-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення регулювання кінцевої бенефіціарної власності та структури власності юридичних осіб» (далі – Закон № 2571), яким вносяться зміни до Закону № 361 та Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», зокрема, в частині подання інформації про кінцевого бенефіціарного власника.

Так, Законом № 2571 доповнено Закон № 361 статтею 5¹ «Інформація про кінцевих бенефіціарних власників та структуру власності», якою, зокрема, передбачено, що юридичні особи зобов'язані подавати інформацію про кінцевого бенефіціарного власника або про його відсутність та структуру власності для внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань у порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

Також Законом № 2571 внесено зміни до пункту 4 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 361, відповідно до яких: юридичні особи подають інформацію про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності протягом шести місяців з дня набрання чинності нормативно-правовими актами, якими будуть затверджені положення про форму та зміст структури власності і методологія визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника, але не раніше 90 днів з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Тому положення абзацу двадцять четвертого підпункту 8 пункту 2 розділу I законопроекту доцільно викласти у такій редакції:

«юридичні особи, інформація про кінцевих бенефіціарних власників яких не розкрита відповідно до вимог Законів України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» та «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних

злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Крім того запропоновані абзацами третім та четвертим підпункту 2 пункту 9 розділу I законопроекту зміни до пунктів д) та є) статті 136 Земельного кодексу України, які нададуть можливість встановлювати стартову ціну продажу земельної ділянки державної та комунальної власності, а також ціни продажу прав емфітевзису, суперфіцію земельної ділянки державної та комунальної власності нижчою експертної грошової оцінки у разі проведення повторних земельних торгів під час виконання рішень, що підлягають примусовому виконанню в прорядку, встановленому Законом України «Про виконавче впровадження» можуть призвести до завдання значних збитків державі і потребують виключення.

Враховуючи зазначене законопроект потребує доопрацювання.

**Заступник Міністра з питань
європейської інтеграції**

Юрій ДРАГАНЧУК